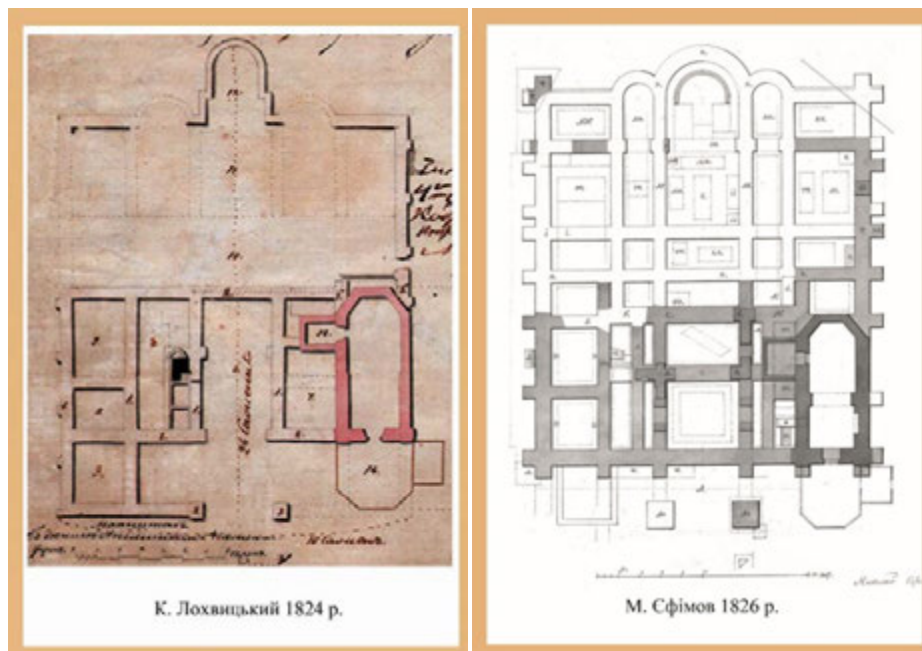

На руїнах Десятинної церкви

В історії Десятинного храму 20-30 роки XIX ст. виявилися насиченими подіями. Було проведено перші комплексні археологічні дослідження храму за сприяння митрополита Євгенія Болховітінова. Було створено перші плани решток фундаментів давньоруського храму Кіндратом Андрійовичем Лохвицьким та Миколою Юхимовичем Єфімовим. Відбулося розібрання храму Різдва Богородиці (т.з. Десятинна церква Петра Могили) 1828 року, розпочато роботи зі спорудження нового Десятинного храму за проектом архітектора Василя Петровича Стасова (1828-1842).

Перші плани фундаментів Десятинного храму

У той період з'явилися два поетичні твори зі схожою назвою: «Развалины Десятинной церкви» барона Єгора Федоровича Розена (1827), «На развалинах Десятинной церкви в Киеве» Андрія Івановича Подолинського (1837). Вірші так чи інакше відповідають барочному жанру *vanitas*.

Потрібно відмітити, що на той період рештки (руїни) давньоруського храму були частково збережені, а також відкриті в ході археологічних досліджень і будівельних робіт.

Е. Фабіянський. Малюнок руїн Десятинної церкви. 1857 р.

Поява твору барона Розена «Развалины Десятинной церкви» 1827 р. якраз припадає на період активних археологічних досліджень території храму ще за час існування на давньоруських фундаментах Десятинної церкви Петра Могили.

Могилы древние! Я прикасаюсь к вам

Великолепные остатки;

Вы роковые отпечатки

Тяжелых бед! О Десятинный храм!

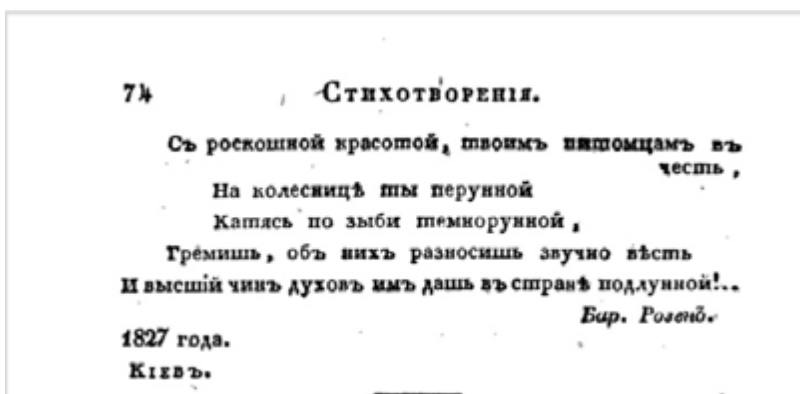
Тебя ль приветствует восторг мой грустно-сладкий!...

Барон Сгор Федорович Розен (1800-1860)

У вірші автор відтворює драматичні події грудня 1240 року, штурм Києва монголами та загибель Десятинного храму.

....И Десятинный храм наполнен жен, детей,
В нарядах пышных жертвы – девы!
Рыданья, слезы и напевы!..
Не слышит Бог.. все ближе брань... Сильней,
Сильней отверзтые ревут драконов зевы...

*Закінчення віршу «Развалины Десятинной церкви»
(Московский телеграф, 1827, ч. 21)*

Вірш Андрія Подолинського «На развалинах Десятинной церкви в Киеве» порушує морально-етичне питання проведення археологічних досліджень та інших робіт на

знаковому некрополі, де поховано святу княгиню Ольгу, князя Володимира та інших представників князівської династії.

Андрій Іванович Подолінський (1806-1886)

Зачем тревожить сон гробов,
Могил священное молчанье,
И поверять бытописание,
Стирая с камней пыль веков?
Все та же истина: от века
Иной нам опыт не открыл.
Мы видим крепость Вышних сил
И всю ничтожность человека!
А время! Кто его сочтет?
Оно до нас существовало,
Исчезнем мы – оно сольет
С своим концом свое начало,
Как на граните гробовом
Змея согнутая кольцом!

НА РАЗВАЛИНАХЪ
ДЕСЯТИННОЙ ЦЕРКВИ ВЪ КИЕВѢ.

Зачѣмъ тревожишь сонъ гробовъ,
Могилъ священное молчанье,
И позирать бытописанье,
Спрахалъ съ камней пылъ въковъ?
Все та же пшнина: оны вѣка
Иной намъ омытъ не открытъ,
Мы видѣмъ крѣпость Вышнихъ Свѣтъ
И всю ничтожность человека!
А время! Кто его сочтешь?
Оно до насъ существовало,
Исчезнетъ ны — оно сольетъ
Съ своимъ концомъ свое начало,
Какъ на границѣ гробовомъ
Звѣя согнутая кольцевъ!

Вірш «На развалинах Десятинной церкви в Киеве».
(Подолинский А. И. Повести и мелкие стихотворения. Санкт-Петербург, 1837, ч. II)

Два вірші зі схожою назвою, присвячені решткам Десятинного храму, ілюструють неоднорідне ставлення до археологічних досліджень, що побутували в тогочасному суспільстві.